

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Groenblauwe zone OostvaardersWold

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

27 april 2009 / rapportnummer 2040-83

1. OORDEEL OVER HET MER

De provincie Flevoland stelt een structuurvisie op voor de inhoudelijke uitwerking van de opgaven in de groenblauwe zone Oostvaarderswold. Het Oostvaarderswold, met een omvang van ongeveer 2.000 ha, moet een robuuste ecologische verbindingzone vormen tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold, als onderdeel van de toekomstige ecologische verbinding Oostvaardersplassen-Veluwe-Duitsland. De hoofddoelstelling heeft betrekking op het realiseren van een functionele verbinding voor de doelsoort Edelhert en heeft als randvoorwaarden het duurzaam inrichten van het watersysteem en 85% van het gebied beleefbaar maken voor recreatie.

Besluitvormingsproces

In het Omgevingplan Flevoland 2006 is de ruimte voor en de ligging van de groenblauwe zone Oostvaarderswold vastgelegd. In de nu voorliggende structuurvisie wordt de inhoudelijke uitwerking op hoofdlijnen bepaald. Na de structuurvisie volgt een provinciaal inpassingsplan of een aanpassing van het bestemmingsplan, waarin de nadere inrichting wordt vastgelegd. De Commissie¹ beoordeelt de informatie voor de besluitvorming over de globale inrichting van de zone voor de structuurvisie, daarnaast geeft zij aanbevelingen voor de verdere besluitvorming. De Commissie merkt op dat de informatie binnen het MER naar verwachting voor een groot deel hergebruikt kan worden in een eventueel volgend MER ten behoeve van het bestemmingsplan/ inpassingsplan.

Structuurvisie en MER

In het MER worden aan de hand van verschillende bouwstenen drie inrichtingsalternatieven gevormd. Het alternatief 'zwerfnatuur' vormt de basis voor het voorkeursalternatief dat vervolgens verder is geoptimaliseerd. Het MER is voorzien van functioneel en overzichtelijk kaartmateriaal. In de vervolgfase kunnen verschillende aspecten nader onderzocht worden en vindt een nadere detaillering van de inrichting plaats.

Tijdens de toetsing van het MER constateerde de Commissie dat er essentiële informatie ontbrak, te weten:

- een onderbouwing van de stelling dat de natte graslanden in de verbindingzone weer kunnen dienen als foerageergebied voor overwinterende ganzen. Hiermee zouden mogelijke (significante) effecten op het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen voorkomen kunnen worden.

Op 3 april 2009 heeft de Commissie een aanvulling op het MER ontvangen.²

De aanvulling maakt aan de hand van een actuele analyse inzichtelijk dat de relevante soorten (uitgezonderd Grauwe Gans) een positieve trend laten zien en dat er voor alle soorten binnen de Oostvaardersplassen voldoende foerageergebied aanwezig is. De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER en de aanvulling tezamen aanwezig is.**

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1.

² In een overleg op 26 maart 2009 is dit punt met de Provincie Flevoland besproken. Naar aanleiding van dit gesprek heeft de Provincie besloten de in het gesprek gegeven toelichting op te schrijven in een aanvulling op het MER en is de Commissie gevraagd de advisering over het MER uit te stellen. Op 3 april heeft de Commissie de aanvulling 'Memo voor de commissie m.e.r. over foerageermogelijkheden voor ganzen, smienten en zwanen in en nabij de Oostvaardersplassen' ontvangen.

In hoofdstuk twee wordt het oordeel van de Commissie toegelicht, in hoofdstuk drie geeft zij aanbevelingen voor het vervolgproces.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL OP MER EN AANVULLING

2.1 Gevolgen voor de omliggende Natura 2000-gebieden

MER

In het MER werd beschreven dat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden via ‘externe werking’³ konden worden uitgesloten. Voor de Veluwerandmeren achtte de Commissie deze conclusie navolgbaar en juist. Ten aanzien van de ganzen in de Oostvaardersplassen was dit niet voldoende aannemelijk gemaakt doordat:

- in het MER werd beschreven dat de agrarische gronden ten zuiden van de Oostvaardersplassen door overwinterende watervogels als foerageergebied worden gebruikt en dat deze nodig zijn om de instandhoudingsdoelen van de Oostvaardersplassen te behalen;⁴
- in het MER (p. 132) werd gesteld dat de natte graslanden in de verbindingzone weer kunnen dienen als foerageergebied voor overwinterende ganzen. In één van de gebruikte achtergrondrapporten⁵ werd echter beschreven dat (half)natuurlijk grasland een veel lagere voedingswaarde heeft dan productiegasland en oogstresten e.d. op bouwland. Daarmee is het onzeker of de graslanden inderdaad weer als gelijkwaardig foerageergebied kunnen dienen. Daarnaast is het gebied minder geschikt omdat overwinterende ganzen de directe omgeving van bos of boomgroepen mijden;
- in het MER geen inzicht werd gegeven in de mogelijke cumulatieve gevolgen door de uitbreidingsplannen voor woningbouw in Lelystad en Almere en mogelijk de luchthaven Lelystad en het verdwijnen van een groter oppervlak foerageergebied.

Aanvulling

De aanvulling beschrijft dat de bronnen die gebruikt zijn voor het MER zijn verouderd. Naar aanleiding van het rijksbeleidskader ganzen zijn ganzenfoerageergebieden aangewezen en kunnen ganzen niet meer ongestoord foerageren op de overige landbouwgronden.⁶ De memo maakt aan de hand van een actuele analyse aannemelijk dat de soorten (uitgezonderd Grauwe Gans) een positieve trend vertonen, en dat in de huidige situatie de Oostvaardersplassen alleen al voldoende draagkracht heeft als foerageergebied voor overwinterende ganzen.

³ Externe werking betreft een effect veroorzaakt door veranderingen buiten het Natura 2000-gebied met mogelijke gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

⁴ MER pagina 132: het gaat dan om foerageergebied van soorten als grauwe gans, kolgans, brandgans, smient en wilde zwaan.

⁵ MER pagina B3, literatuurbron 21 en 64: Brenninkmeijer, A., N. Beemster & D.Bos. Foerageermogelijkheden voor kiekendieven en herbivore watervogels rond de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen. A&W-rapport 726. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden (2006).

⁶ In de aanvulling is beschreven dat in Flevoland 2.271 hectare als foerageergebied is aangewezen, waarvan 1.000 ha binnen de Oostvaardersplassen.

Het gebied 'Oostvaardersplassen' is aangewezen als ganzenfoerageergebied en heeft een capaciteit van 4,4 miljoen Kolgansdagen⁷ terwijl een minimaal aantal van 3,0 miljoen Kolgansdagen nodig is voor het kunnen behalen van de instandhoudingsdoelen. Met deze aanvullende analyse is aannemelijk gemaakt dat de afname van landbouwgronden rondom de Oostvaardersplassen, geen negatieve (externe) gevolgen heeft voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de Oostvaardersplassen.

■ De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert de aanvulling bij het volgende besluit ter visie te leggen. Het toekomstige Natura 2000-beheerplan voor de Oostvaardersplassen zal de keuzes en maatregelen voor het toekomstig beheer beschrijven, waaronder het 'buitenkaadse deel'. Voor de vervolgfase wijst de Commissie erop dat mogelijke wijzigingen in het beheer van dit deelgebied gevolgen kunnen hebben voor de draagkracht van overwinterende ganzen. In dat geval adviseert de Commissie de effectbepaling in de vervolgfase te actualiseren.

3. AANBEVELINGEN VOOR HET VERVOLGPROCES

3.1 Extra waterbergingsopgave

In het MER wordt voor het Oostvaarderswold uitgegaan van een extra⁸ bergingscapaciteit voor het gebied ten zuiden van de Hoge vaart. Uit overleg met de provincie en de inspraakreactie van het Waterschap Zuiderzeeland blijkt dat deze extra bergingsopgave niet per se nodig is voor het (mede) oplossen van de toekomstige waterbergingsopgave in Zuidoost Flevoland. Indien deze waterbergingsdoelstelling voor het Oostvaarderswold wordt losgelaten, dan bestaan nog steeds mogelijkheden voor een duurzaam watersysteem. Het waterschap verwijst⁹ in die situatie naar het zelfstandig functionerend watersysteem met een eigen flexibel peil uit het alternatief 'Kijknatuur'. Aangezien beide watersystemen (met en zonder waterberging) met hun milieueffecten in het MER staan beschreven, is hiervoor de essentiële informatie voor de besluitvorming aanwezig.

■ De Commissie adviseert in de vervolgfase aan te geven of en hoe de waterbergingsdoelstelling voor het Oostvaarderswold is gewijzigd en welke gevolgen dit heeft voor het voorkeursalternatief.

3.2 Waterkwaliteit binnen Oostvaarderswold

3.2.1 Algemeen

In het MER is aangegeven dat relatief hoge peilen, in verband met het onderdrukken slechte kwel, en het niet vergraven van arseen- en fosfaatrijke bodemlagen belangrijk zijn voor een goede waterkwaliteit. Daarnaast is het beperken van algengroei van belang. In achtergrondrapporten van het MER¹⁰

⁷ Het aantal 'Kolgansdagen' is een maat voor de totale hoeveelheid benodigd foerageergebied voor meerdere soorten, waaronder kolgans, grauwe gans, smient en brandgans.

⁸ Het gaat om de extra berging, afgezien van de eigen bergingsbijdrage van het Oostvaarderswold.

⁹ Zienswijze 26.

¹⁰ De Commissie heeft tijdens de toetsing verschillende achtergrondrapporten ontvangen (zie ook bijlage 1) met betrekking tot waterkwaliteit en peilverhoging.

wordt de keuze onderbouwd voor een systeem met uitputting¹¹ door voornamelijk regenwatervoeding en hiermee samenhangende peilverschillen.

Het voorkomen van kwel en het niet vergraven van arseen- en fosfaatrijke bodemlagen zijn sleutelfactoren voor een goede waterkwaliteit. Toch vraagt de Commissie zich af of dit voldoende is. Vooral in geval van flinke neerslag en waterberging kunnen nutriënten (mest van grote grazers) van land naar water worden verplaatst. Samen met de in het MER genoemde nalevering van nutriënten, kan de waterkwaliteit in het zomerhalfjaar door verdamping¹² leiden tot hogere stikstof- en fosfaatgehalten. Een minder goede waterkwaliteit (en daarmee algenbloei) is dan nog steeds mogelijk.

Met name bij een de mogelijke keuze voor een watersysteem (zie ook paragraaf 3.1) met een eigen flexibel peil zoals in het alternatief 'Kijknatuur', vergt dit bijzondere aandacht. Indien als verbetermaatregel wateraanvoer vanuit de Hoge vaart nodig is, concurreert dit mogelijk met de hoeveelheid inlaatwater die beschikbaar is voor de landbouw.¹³

■ De Commissie adviseert in de vervolgfase te onderzoeken in hoeverre in het zomerhalfjaar (te) hoge nutriëntengehalten in het water kunnen ontstaan door een combinatie van mest van grote grazers, verdamping en de uitspoeling van landbouwgrond. Hiervoor kan na de inrichting van het gebied monitoring van de ontwikkeling van de waterkwaliteit (o.m. nutriëntgehalten) plaatsvinden op basis waarvan eventuele aanvullende maatregelen voor inrichting en/of beheer kunnen worden bepaald.

3.2.2 Kaderrichtlijn water

In het MER staat voor het Voorkeursalternatief beschreven dat de waterkwaliteit in het oppervlaktelichaam¹⁴ de Lage vaart tijdelijk, in verband met nalevering van nutriënten, kan verslechteren.¹⁵ Ook wordt gesteld dat 'de waterkwaliteit in de Lage vaart binnen de eisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) blijft'. Voor deze conclusie wordt geen onderbouwing gegeven, er wordt niet nader ingegaan op de geldende doelen voor de Lage vaart. Ook is niet ingegaan op de consequenties van de aanleg van het Oostvaarderswold voor het oppervlaktewaterlichaam ter plekke (doelen, begrenzing, watertype e.d.).¹⁶ Informatie hierover wordt wel beschreven in een van de achtergrondrapporten van het MER.¹⁷

■ De Commissie adviseert in de vervolgfase de informatie over de mogelijke gevolgen voor de toestand, begrenzing en doelen van de KRW-oppervlaktelichamen, zoals deels al beschreven in een van de achtergrondrapporten, te gebruiken in het volgende MER of dit achtergrondrapport mede ter inzage te leggen.

¹¹ Er bestaan twee mogelijkheden om algengroei tegen te gaan: een voldoende doorstroming van water door het systeem genereren (doorspoelen) of het uitputten van nutriënten, in dit geval door de aanleg van brede en over grote lengte voorziene natuurvriendelijke oevers.

¹² Bij verdamping verkleint het watervolume (lage waterstand) en wordt de concentratie nutriënten (door het achtergebleven deel van de mest) hoger.

¹³ Zie ook zienswijze 27 van het LTO en diverse zienswijzen van agrariërs waarin hierop gewezen wordt.

¹⁴ Oppervlaktewaterlichaam is een begrip uit de KRW en doelt op de kleinste hydrologische eenheid, gekenmerkt door een uniform watertype waarvoor KRW-doelstellingen geformuleerd zijn. Bij voldoende hydrologische isolatie kan op termijn ook het Oostvaarderswold als een apart oppervlaktewaterlichaam gaan gelden.

¹⁵ Zie MER pagina 225 onder het kopje 'Invloed op de waterkwaliteit buiten de groenblauwe zone (extern)'.¹⁶

¹⁶ Zie ook zienswijze 27 waarin het LTO de relatie legt tussen waterkwaliteit en KRW (Kader richtlijn water).

¹⁷ Notitie Waterkwaliteit en ecologie in het Oostvaarderswold, Torenbeek Consultant, 23 oktober 2008.

3.3 Natuurdoelen

De inrichting van het gebied is primair gericht op de functionaliteit voor Edelherten en grote grazers. Voor de nadere uitwerking van de natuurtypen kan gekozen worden voor zelfregulatie/ procesnatuur (de natuur zijn gang laten gaan) of een in meer of mindere mate uitgewerkte inrichting van het gebied. In de vervolgfase kunnen doelen voor specifieke soort(groep)en nader worden uitgewerkt.¹⁸

In het MER worden enkele soorten genoemd die kunnen 'meeliften' met het project. Er wordt niet duidelijk gemaakt of het gaat om het verbinden van regionale sleutelpopulaties of ook om het creëren van nieuw leefgebied voor genoemde soorten.

Mogelijk geldt er een (mitigerende/ compenserende) opgave voor het verlies van leefgebied van beschermde en bedreigde soorten.¹⁹ In het MER staat bijvoorbeeld dat het broedgebied van 5 paar Grauwe kiekendief mogelijk wordt aangetast. Aangezien er in Nederland slechts 35 broedparen voorkomen, is dit een aanzienlijke aantasting. In het MER wordt (nog) niet aangegeven hoe met het verlies van leefgebied van bijzondere of beschermde soorten wordt omgegaan, en in hoeverre mitigatie mogelijk is.

- De Commissie adviseert in de vervolgfase aan te geven of en zo ja, welke doelen 'meelift'soorten, naast de Edelherten en grote grazers, een rol spelen. Besteed hierbij aandacht aan eventueel verlies van leefgebied van beschermde soorten en mogelijk noodzakelijke maatregelen waarmee voorkomen kan worden dat het voornemen afbreuk doet aan de staat van instandhouding van deze soorten. Wanneer gekozen wordt voor 'procesnatuur' geeft de Commissie in overweging om na te gaan of kwalitatief goede procesnatuur niet zal worden belemmerd door eerdere eutrofiering binnen het plangebied.

3.4 Veiligheid recreanten in relatie tot Heckrunderen

De inrichting is gericht op drie verschillende zones met ieder een eigen vorm van recreatie; kijk-, zwerf- en doenatuur. Naast Edelherten, kunnen de Konikpaarden en Heckrunderen via het middendeel van de verbinding (zone zwerfnatuur) tot in het Horsterwold komen. Dit deel is ook vrij toegankelijk voor recreanten.

Konikpaarden maar vooral Heckrunderen kunnen gevaarlijk zijn voor recreanten.²⁰ De Commissie is dan ook van oordeel dat een inrichting waarbij Heckrunderen en recreanten in hetzelfde gebied kan komen tot gevaarlijke situaties kunnen leiden.

- De Commissie adviseert in de vervolgfase inzichtelijk te maken of voorkomen kan en/of moet worden dat Heckrunderen en recreanten zonder barrière in hetzelfde gebied aanwezig kunnen zijn.

¹⁸ Er kan gedacht worden aan doelsoorten op gebied van moeras zoals Grote karekiet en/of Roerdomp teneinde de landelijke doelen in het kader van Natura 2000-beleid te halen.

¹⁹ Bijvoorbeeld zienswijzen 19 (gemeente Almere) en 39 (Stichting natuur- en vogelwacht Zuid-Flevoland) uit hun zorg over de resterende compensatie van foerageergebied voor kiekendieven die niet binnen het Oostvaarderswold gerealiseerd wordt.

²⁰ Bijvoorbeeld zienswijze 86 pleit ervoor alleen Edelherten in het plangebied toe te laten, mede vanuit veiligheidsoverwegingen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Flevoland

Besluit: vaststellen van Structuurvisie OostvaardersWold

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C09.0

Activiteit: De provincie Flevoland heeft het voornemen om de groenblauwe zone OostvaardersWold te realiseren, die een robuuste ecologische verbinding moet vormen tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe. Deze zone van circa 2000 hectare biedt ruimte aan natuur, waterberging en recreatie.

Betrokken documenten:

- PlanMER groenblauwe zone OostvaardersWold, Arcadis, januari 2009;
- Ontwerp Structuurvisie OostvaardersWold, provincie Flevoland, januari 2009;
- notitie 'Waterkwaliteit en ecologie in het Oostvaarderswold', Torenbeek Consult, 23 oktober 2008;
- notitie 'Effecten peilverhoging EVZ Oostvaarderswold op grondwaterbestanden nabijgelegen landbouwgronden', Nelen & Schuurmans, 13 juni 2008;
- aanvulling op het MER: memo fourageermogelijkheden voor ganzen, smienten en zwanen in en nabij de Oostvaardersplassen, provincie Flevoland, 3 april 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

advies aanvraag: 14 december 2007

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 11 april 2008

kennisgeving MER: 29 januari 2009

aanvraag toetsingsadvies: 2 februari 2009

ter inzage legging MER: 29 januari t/m 11 maart 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 27 april 2009

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het plan-MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. T. Bakker (werkgroepsecretaris)

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

drs. H.A.T.M. van Wezel

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. A. van Liere, Zeewolde
2. H.A. Wilzing, Zeewolde
3. S. Dijkstra-Snel, Zeewolde
4. J.M.A. de Jager, Zeewolde
5. L. van Beusichem en J.J. van Beusichem-Solleveld
6. H. van Beek-Trap, Zeewolde
7. T. Boerma, namens de Zuidlob-Commissie en alle bewoners van de Zuidlob, Zeewolde
8. A.J.C. van de Burg, Zeewolde
9. J.J. Middelkamp, Zeewolde
10. W.H. Lingeman, Zeewolde
11. drs. H.E. Winkelman juridisch adviesbureau b.v., namens Maatschap A. Rams-horst en E. Borren, Zeewolde
12. H. Meijer, Zeewolde
13. J.H. Westers-Medema, Zeewolde
14. T. Boerma, Zeewolde
15. J.J.C.M. Jonk, Zeewolde
16. A. Verschure, namens Maatschap Verschure, Zeewolde
17. N.C. van Leeuwen, Zeewolde
18. H. Meinders, Zeewolde
19. gemeente Almere, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Almere
20. ANWB, Leden en Marketing, Den Haag
21. College van B&W gemeente Zeewolde, Zeewolde
22. Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland, Lelystad
23. E. Plate, namens VVD fractie gemeente Zeewolde, Zeewolde
24. Ministerie VROM Directie Gebiedsontwikkeling, Cluster Noord-Holland en Flevoland, Den Haag
25. Staatsbosbeheer Regio Oost, Deventer
26. College van Dijkgraaf en Heemraden Waterschap Zuiderzeelanden, Lelystad
27. Land- en Tuinbouw Organisatie Noord, vestiging Drachten, Drachten
28. Langhout & Wiarda juristen rentmeesters, namens P. Hellinga en Luniastate B.V., Zeewolde
29. F. Broersma, Zeewolde
30. J. Zandzee en J.B. Koopmans, Zeewolde
31. familie Janknegt, Zeewolde
32. G.J.M. van Dongen, Zeewolde
33. P. van Andel, Zeewolde
34. A. Verschoor, Zeewolde
35. J. Scheperkeuter, namens 'Sealevel Flowers', Zeewolde
36. A. Hoiting, Zeewolde
37. H. Perdaems, Zeewolde
38. H. Hartkamp, Zeewolde
39. H. Koffijberg, namens Stichting Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland', Almere
40. Den Hartog Landbouw B.V., Zeewolde
41. J.P. Schelling, Zeewolde
42. J. Hoekman, Zeewolde
43. LL. de Jonge, Zeewolde
44. M. Bos, Zeewolde
45. A.F.T. Captein, Zeewolde
46. H. van Vuren, Zeewolde
47. G. van de Put, Zeewolde
48. J. Trip, Zeewolde
49. W. Kuipers, Zeewolde
50. T. van IJzelaar, Zeewolde
51. J. van Esveld, Zeewolde
52. M.H.M. Franssen, Zeewolde
53. C.G. Zwanenburg, Almere
54. Maatschap Velzing/Hilgers, Zeewolde
55. Maatschap N.D. en J. Enthoven, Zeewolde
56. J. Middelkamp, Zeewolde
57. M.E. Geling, Zeewolde

58. P. Bossema, Zeewolde
59. Maatschap Tonkes, Zeewolde
60. J. Maarsingh, Zeewolde
61. G. Meijssen, Almere
62. J. Schipper en M. Schipper, Zeewolde
63. Raedthuys Windenergie B.V., Enschede
64. C.P.D. Weevers, Swifterbant
65. familie Van Bavel, Zeewolde
66. P.G. Drost, Zeewolde
67. familie Van Ekeren, Zeewolde
68. de Alliantie Ontwikkeling, Gebiedsontwikkeling Zeewolde Beheer b.v., Amersfoort
69. S. Broersma, Zeewolde
70. Handelscompagnie Cammingha B.V., Biddinghuizen
71. S. Smid, Zeewolde
72. H. en N. Verduyn, Zeewolde
73. H. Horing, Zeewolde
74. J.A. Veenink, Zeewolde
75. J.G.E.M. van den Brand, Zeewolde
76. J.C.E.N. van den Brand, Zeewolde
77. Lingeman en Ritsema Rentmeesters namens J.P.M. Potters, Zeewolde
78. K. en M. Kramer, Almere
79. L. en J. van Beusichem, Zeewolde
80. L.A. Macleane, Zeewolde
81. L. J. Geerse, Zeewolde
82. Lichtveld Buis & Partners namens G.S. ter Beek, Nieuwegein
83. Lingeman en Ritsema Rentmeesters namens E.G. Koops, Zeewolde
84. Lingeman en Ritsema Rentmeesters namens P.J. van der Marel, Zeewolde
85. M.G. van de Westringh- de Haas, Zeewolde
86. Familie Geling, Zeewolde
87. Maatschap van Elderen, Zeewolde
88. Maatschap A.P. en W.A. Kempenaar, Zeewolde
89. Maatschap Grijsen, Zeewolde
90. Maatschap van den Berg – De Graaf, Zeewolde
91. Maatschap Verschure, Zeewolde
92. O. Boerma, Zeewolde
93. P. Romme, Zeewolde
94. P. van Dijk en J. Knook, Zeewolde
95. Familie P.N.M. Huiberts, Zeewolde
96. P.J.M. Vernooij, Zeewolde
97. V.O.F. Horlings, Zeewolde
98. W.G. van de Westringh- de Waard, Zeewolde
99. Verwelius Projectontwikkeling B.V., Amsterdam
100. Zonnehoeve, Zeewolde
- 101.A. Hoiting, Zeewolde
- 102.A. Huisman, Zeewolde
- 103.A. van der Knijff, Zeewolde
- 104.A. Versteijnen, Zeewolde
- 105.OMVR Advocaten namens Broeren B.V., Zeewolde
- 106.C.A. van Schie, Zeewolde
- 107.Familie C.J. van der Wel, Zeewolde
- 108.D. Monsa namens BV Exploitatie Nz 27, Zeewolde
- 109.Driehoek Advocaten namens J.J.P.M. Voeten, Zeewolde
- 110.Driehoek Advocaten namens J.P. Meyer, Zeewolde
- 111.Driehoek Advocaten namens J.P.A.M. Vromans, Zeewolde
- 112.Driehoek Advocaten namens P.A.M. Vingerhoets, Zeewolde
- 113.LTO Noord, Drachten
- 114.E. Schouten, Zeewolde
- 115.Camping & Jachthaven Erkemederstrand, Zeewolde
- 116.G. van de Vate-Hoving, Zeewolde
- 117.G.A. Wijnstekers, Zeewolde
- 118.J.J. Middelkamp, Zeewolde
- 119.Maatschap Jonk-Hauwert, Zeewolde

120.J.P. Westers en J.H. Westers-Medema, Zeewolde
121.S. Boersema, Zeewolde

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Groenblauwe zone OostvaardersWold

De provincie Flevoland stelt een structuurvisie op voor de inhoudelijke uitwerking van de opgaven in de groenblauwe zone Oostvaarderswold. Het Oostvaarderswold, met een omvang van ongeveer 2.000 ha, moet een robuuste ecologische verbindingszone vormen tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold, als onderdeel van de toekomstige ecologische verbinding Oostvaardersplassen-Veluwe-Duitsland. De hoofddoelstelling heeft betrekking op het realiseren van een functionele verbinding voor de doelsoort Edelhert en heeft als randvoorwaarden het duurzaam inrichten van het watersysteem en 85% van het gebied beleefbaar maken voor recreatie.

ISBN: 978-90-421-2645-9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

